

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft enkele vragen en opmerkingen naar aanleiding van de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dd. 12 december 2017 (Kamerstuk 22 112, nr. 2441) over het BNC-fiche inzake de aanpassing van de Verordening betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen (Kamerstuk 22 112, nr. 2416).

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De adjunct-griffier van de commissie,
Roovers

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief met betrekking tot de aanpassing van de verordening inzake het statuut en financiering Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen. Graag willen zij enkele opmerkingen maken en de regering een aantal vragen stellen.

Allereerst merken de leden van de VVD-fractie op dat zij principiële bezwaren hebben tegen de huidige verordening. In algemene overleggen die hebben plaatsgevonden is dat ook naar voren gebracht. Het is dan ook goed dat de Nederlandse regering in 2014 tegen de verordening heeft gestemd. Thans ligt er een wijziging van het statuut voor. Hoe is het mogelijk dat er nu een voorstel tot wijziging van de verordening ligt, terwijl deze nog moet worden geëvalueerd? Kan de regering nader ingaan op de tekortkomingen van de verordening? Hoe groot is de omvang van de geconstateerde fraude? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering. Hoewel deze leden tegen de huidige verordening blijven, zijn zij uiteraard wel voor het verbeteren van de bestrijding van het misbruik van subsidies.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het BNC-fiche over de Aanpassing verordening statuut en financiering Europese politieke partijen. Deze leden onderschrijven de doelstelling van de wijziging van de huidige verordening, voor zover die ertoe strekt de transparantie te versterken en mogelijke fraude met Europese subsidies tegen te gaan.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche aangaande de aanpassing van de verordening statuut en financiering Europese politieke partijen. Zij steunen het doel onrechtmatig gebruik van financiering te voorkomen en transparantie te versterken. Ook vinden zij het van belang dat kleine partijen kunnen deelnemen aan het Europese politieke proces om zo de pluriformiteit van het stelsel te waarborgen, zonder dat er misbruik van datzelfde stelsel gemaakt wordt. De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet hun standpunt deelt. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie merken op dat het onderhavige voorstel in de Raadswerkgroep AZ op 13 oktober besproken is, en dat er een eerste gedachtewisseling geweest is tussen de lidstaten. Kan de Minister uiteenzetten wat de positie is van andere lidstaten op dit voorstel? Is het voorstel inmiddels opnieuw besproken in de raadswerkgroep, en is daarbij ook het standpunt van het Europees Parlement (EP) in de vorm van het in commissieverband aangenomen rapport van Rainer Wieland en Mercedes Bresso meegenomen? Hoe is er in de Raad gereageerd op het rapport van de Europarlementariërs? Hoe kijkt het kabinet aan tegen de verschillende amendementen aangenomen door het EP, zoals het voorstel om het Europees OM uit te nodigen fraude met subsidies te onderzoeken? Hoe duidt de Minister het voorstel van de financieringsverdeelsleutel die het EP voorstelt, namelijk 10% evenredig voor alle partijen en 90% naar grootte?

De leden van de D66-fractie staan positief tegenover de aspecten die zien op bestrijding van fraude met EU subsidies. Zij vinden het belangrijk oneigenlijk gebruik van gelden te bestrijden, zoals de mogelijkheid voor leden van het Europees Parlement lid te zijn van meerdere partijen waardoor deze partijen meer subsidie ontvangen. Wel vragen zij zich af of herziening van de verordening op dit moment al aan de orde moet zijn, voordat de eerdere verordening geëvalueerd is. Deze leden merken op dat in het BNC-fiche vermeld staat dat Nederland om verduidelijking van de Europese Commissie zal vragen waarom voor deze vorm gekozen is en wat de te verwachten effecten zijn van de maatregelen. Wanneer is de

Minister van plan dit te gaan doen? Heeft dit in de tussentijd al plaatsgevonden? Wat was de uitkomst hiervan?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennis genomen van het BNC-fiche Aanpassing verordening statuut en financiering Europese politieke partijen. Deze leden hebben nog een aantal vragen aan de regering.

De leden van de fractie van de SP hebben met verbazing kennisgenomen van het voorstel voor aanpassing van het Statuut Europese politieke partijen. Deze leden zien dit als een verregaande en ongeoorloofde ingreep van de Europese Commissie in onze nationale democratie. Graag horen zij van de regering hoe zij zich heeft verzet tegen de komst van dit Statuut. De genoemde reden voor de aanpassing van het Statuut is dat subsidie niet bedoeld is om «de zakken van de anti-Europese extremisten te vullen». Erkent de regering dat deze reden ronduit wanstaltig is? Zo nee, waarom niet? De zogenoemde «waardentoets» is volgens deze leden altijd een politieke overweging. Is de regering dat met deze leden eens? De leden van de SP-fractie gaan niet akkoord met de voorwaarden aan kieslijst of logo.

De leden van de fractie van de SP zijn van mening dat de inrichting van onze democratie een aangelegenheid is van ons eigen land. De leden van het Europees Parlement vertegenwoordigen de kiezers van hun land. Zij vinden het vreemd dat er gesproken wordt over het bestaan van «Europese politieke partijen» terwijl die helemaal niet bestaan. De gedachte gaat uit van de idee van één Europees volk en één Europese staat, wat geen recht doet aan de politieke werkelijkheid. Erkent de regering dit?

De leden van de SP-fractie vragen waarom deze voorstellen nu weer voor liggen, hoewel Nederland eerder al tegen de verordening heeft gestemd. Waarom legt de regering zich neer bij dit voorstel? Kan de regering aangeven wanneer ons land de zeggenschap over de eigen democratie heeft opgegeven? Welk Europees verdrag geeft de Commissie het recht om op basis van meerderheidsbesluitvorming een land op te leggen kieslijsten toe te staan in haar nationale kiesproces? Kan de regering dat uitgebreid uitleggen?

Welke mogelijkheden ziet de regering om als land niet mee te doen aan deze Europese kieslijsten? Welke rol kan in dit verband de Kiesraad spelen, die bepaalt welke partijen wel of niet op het stembiljet komen? Erkent de regering dat het toelaten van partijen of lijsten een nationale competentie is? Welke mogelijkheden heeft de Tweede Kamer om Nederlanders die via een Europese kieslijst – en daarmee gekozen in andere lidstaten dan de onze – via het onderzoek naar de geloofsbrieven niet toe te laten tot het Europees Parlement? Op welke wijze kan de Nederlandse Kiesraad, die bepaalt welke Nederlanders gekozen zijn op basis van de uitslag in Nederland, goed onderzoeken of een Nederlander die gekozen wordt met stemmen uit andere lidstaten rechtmatig gekozen is? De leden van de SP-fractie horen graag hoe de Kiesraad moet bepalen of leden op een Europese lijst voldoen aan de voorwaarden om deel te kunnen nemen aan het democratisch proces.

De leden van de Tweede Kamerfracties van de ChristenUnie en de SGP hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van de Minister van Buitenlandse zaken en het door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen opgestelde fiche «Aanpassing verordening statuut en financiering Europese politieke partijen». Deze leden hebben op een aantal punten behoefte aan een nadere toelichting.

De leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP hechten evenals het kabinet grote waarde aan de onafhankelijke positie van politieke partijen, een pluriforme democratie en participatie van burgers in de

democratie. Terecht stelt het kabinet dat er binnen een goed democratisch stelsel aandacht is voor de positie van minderheden en er ruimte is voor afwijkende geluiden. Deze leden onderschrijven dan ook het uitgangspunt dat eventuele aanpassingen van het statuut voor Europese politieke partijen moeten worden getoetst aan deze kaders.

De leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP onderschrijven de kritiek van het kabinet op de wijze waarop de Commissie de wijzigingen in de verordening betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen uitwerkt. Kan voor elk van de zes bij «Beoordeling» genoemde punten aangegeven worden wat de huidige stand van zaken is en of er, bijvoorbeeld door het Europees Parlement wijzigingen in het voorstel zijn aangebracht? Kan de regering aangeven wat er precies gewijzigd is in het voorstel?

Deze fracties zijn met het kabinet van mening dat deze voorgestelde aanpassing prematuur is. Is de constatering juist dat volgens de regering de plannen van de Commissie zijn gepresenteerd, voordat de eerste effecten van de huidige verordening zichtbaar werden? Is dat wel logisch? Waarom is niet eerst voorzien in een evaluatie van de huidige verordening, voordat er nieuwe plannen worden gepresenteerd?

Ziet de Minister ook alternatieven voor de voorstellen van de Commissie om transparantie te vergroten en rechtmatige besteding van de middelen te bevorderen, die minder rigoureuus zijn, zo vragen de leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP. Welke wegen staan nog open om dit voorstel van de Commissie aan te passen?

Verlaging medefinancieringsdrempel

De leden van de VVD-fractie vragen de regering nader in te gaan op de achtergrond van het voorstel om de medefinancieringsdrempel te verlagen. In hoeverre zijn er problemen bij de huidige drempel?

Voorgesteld wordt nationale partijen te verplichten om op hun website een logo van een Europese partij en informatie over genderverdeling te plaatsen. De leden van de VVD-fractie vragen de regering er zich maximaal voor in te zetten dat deze verplichtingen niet in de verordening worden opgenomen. Hoe schat de regering die kansen in? Hoe zijn die voorstellen door de verschillende lidstaten ontvangen?

De leden van de D66-fractie merken op dat het kabinet voorstander is van voorstellen die de transparantie verhogen. In verordening 1141/2014 zijn hieromtrent regels opgenomen als het gaat om transparantie van donaties aan Europese politieke partijen, zie bijvoorbeeld artikel 20 van die verordening. Zijn er hieromtrent wijzigingen aan de orde in de nieuwe verordening? Is de Minister van mening dat het huidige systeem voldoet als het gaat om transparantie van donaties?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af waarom er in het voorstel gekozen is om de medefinancieringsdrempel te verlagen van 15 procent naar 10 procent. De regering stelt in haar brief positief tegenover dit voorstel te staan. De aan het woord zijnde leden zouden graag een nadere toelichting op dit standpunt van de regering ontvangen en ook zijn zij benieuwd naar de concrete effecten voor Europese politieke partijen van dit voorstel.

Aanpassing verdeelsleutel

De leden van de VVD-fractie vragen wat de achtergrond is van het voorstel om de verdeelsleutel van de subsidie aan te passen. Welke problemen zijn er? In het kader van de verdeelsleutel vragen de leden van de VVD-fractie de regering in te gaan op het krachtenveld. Hoe wordt dat voorstel door de verschillende lidstaten ontvangen?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe een wijziging van de verdeelsleutel mogelijke fraude met Europese subsidies tegengaat. Deze leden onderschrijven het standpunt van de regering dat het Nederlandse politieke stelsel zich kenmerkt door laagdrempeligheid om deel te kunnen nemen aan het politiek proces. Met de regering vinden de leden van de CDA-fractie het van groot belang dat zowel kleinere als grotere fracties op een zo laagdrempelig mogelijke wijze en onder dezelfde condities kunnen deelnemen aan het Europese politiek proces. Deelt de regering de opvatting van deze leden dat voor subsidiëring van Europese politieke partijen objectieve criteria behoren te gelden, zodat niet de schijn wordt gewekt dat het subsidie-instrument wordt gebruikt om onwelgevallige standpunten te bestrijden?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet graag zou zien dat subsidie verdeeld zou worden op basis van het aantal natuurlijke personen dat lid is van de nationale partijen die (op hun beurt weer) lid zijn van de Europese politieke partijen. De aan het woord zijnde leden vragen de Minister of zij dit voorstel inmiddels geagendeerd heeft bij Europese collega's en of zij verwacht dat dit enige kans van slagen heeft?

De fractie van GroenLinks hecht veel waarde aan het feit dat ook kleinere politieke partijen die in een parlement vertegenwoordigd zijn voldoende financiële middelen hebben om hun volksvertegenwoordigende taak zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. Deze leden vragen hoe de regering aankijkt tegen de aanpassing van de 15/85 verdeling naar een 5/95 verdeling en wat de effecten voor kleinere politieke partijen zijn.

De leden van deze fracties van de ChristenUnie en de SGP constateren dat de verdeelsleutel fors is veranderd. Kan de regering inzicht geven in de precieze gevolgen van deze wijziging van de verdeelsleutel voor de verschillende politieke partijen? Klopt het dat dit voor een aantal Europese politieke partijen zou kunnen leiden tot een daling van de subsidie van tientallen procenten?

De Commissie stelt onder andere voor dat alleen politieke partijen nog mee tellen voor de registratie van een Europese politieke partij. Onafhankelijke volksvertegenwoordigers worden derhalve uitgezonderd. De leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP vinden dit voorstel zeer problematisch. Zij vinden het begrijpelijk als financiering op basis van dubbellidmaatschappen, waarbij individuele politici waarvan de partij al is aangesloten bij een Europese partij meewerken aan de oprichting van een andere Europese partij, wordt uitgesloten. Dit voorstel strekt echter veel verder en maakt het voor onafhankelijke volksvertegenwoordigers onmogelijk om een nieuwe Europese partij te beginnen. Dit terwijl het uitgangspunt is dat Europese partijen electorale aanhang kunnen tonen en dat partijstructuren op zichzelf dat niet aantonen. Vindt de regering dit met onze fracties een te vergaande inperking van de laagdrempelige toegang van het Europese politieke bestel?

Klopt het dat de Commissie lidmaatschap van onafhankelijke Europarlementariërs wel meerekent voor de financiering van Europese partijen, maar niet voor de registratie van een Europese partij, zo vragen deze leden. Is de Minister met de fracties van ChristenUnie en SGP van mening dat het onwenselijk is dat op deze wijze de registratie van nieuwe Europese partijen door onafhankelijke Europarlementariërs onmogelijk wordt gemaakt? Wat kan Nederland doen om dit te voorkomen, zo vragen de leden van de fracties van ChristenUnie en SGP. Is de Minister met deze leden van mening dat Europarlementariërs een eigen mandaat hebben en dat dit electorale mandaat moet gelden voor zowel de registratie als de financiering van Europese partijen? Is de Minister bereid om alternatieve voorstellen aan de Raad voor te leggen, waarbij de mogelijkheid van

misbruik van financiering wordt uitgesloten, zonder de pluriformiteit van de Europese democratie te schaden, zo vragen deze leden. De Minister stelt dat Nederland het van groot belang vindt dat zowel kleinere als grotere partijen op een zo laagdrempelig mogelijke wijze en onder dezelfde condities kunnen deelnemen aan het Europese politieke proces. De leden van de fracties van de ChristenUnie en SGP onderschrijven dit en verzoeken de Minister nader toe te lichten wat dit betekent voor de houding van Nederland ten opzichte van dit voorstel van de Commissie. Begrijpen deze leden het goed, dat de Minister van mening is dat ook onafhankelijke volksvertegenwoordigers mee moeten blijven tellen voor de registratie van een Europese politieke partij? Is het niet mogelijk – in plaats van onafhankelijke vertegenwoordigers automatisch uit te sluiten – te komen tot een regel dat elke parlementariër maximaal één keer mee kan tellen bij de steun voor de registratie van een politieke partij, ongeacht of hij of zij aangesloten is bij een politieke partij? Is er anders geen sprake van strijd met het principe van gelijke behandeling van politici?

Klopt het dat het voorstel van de Commissie ook automatisch betekent dat op EU-niveau door de Authority beslist gaat worden welke nationale/ regionale partijen in de lidstaten op Europees niveau erkend worden als politieke partij, nu nationale en of regionale partijstructuren een vereiste zijn voor het oprichten van een Europese partij? Is de Minister met de leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP van mening dat het onwenselijk is dat de Authority zich op deze wijze mengt in nationale politieke structuren?

Inzet van de regering

De leden van de VVD-fractie naar de inzet van de Nederlandse regering in de Europese Raad ten aanzien van onderhavige voorstel om de verordening statuut en financiering Europese politieke partijen aan te passen.

Tijdpad

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie nog naar het tijdpad aangaande deze verordening. Is de Minister van mening dat de herziening van deze verordening nog voor de Europese Parlementsverkiezingen van 2019 rond kan zijn?